

підготовки фахівців для Національної гвардії України, який надає можливість здобувати ступінь бакалавра за спеціальностями «Право» і «Психологія».

Спираючись на зазначене вище, можна констатувати, що на теперішній час підготовка майбутніх офіцерів Національної гвардії сконцентрована на базі двох вищих навчальних закладів системи МВС: Національної академії Національної гвардії (м.Харків) і Національної академії внутрішніх справ (м.Київ). При цьому є суттєві відмінності щодо специфіки підготовки курсантів. Якщо в Харкові ВНЗ повністю спрямований на підготовку кадрів лише для НГУ, то в Києві паралельно здійснюється підготовка поліцейських і гвардійців.

Ще однією особливістю управління підготовкою кадрів для Національної гвардії є зацікавленість керівників НГУ, керівників органів військового управління оперативно-територіальних об'єднань НГУ в якості підготовки фахівців. На офіційному сайті Національної гвардії України серед новин досить часто можна побачити повідомлення про зустрічі командувача із тими, хто навчається у відомчих ВНЗ. В цьому сенсі НГУ може слугувати взірцем для інших органів виконавчої влади, у підпорядкуванні яких є вищі навчальні заклади.

Існує щільна координація ВНЗ і структурних підрозділів Національної гвардії в питаннях щодо підбору, відбору кандидатів на навчання, їх супроводження в період здобуття вищої освіти, в організації практик і стажувань, у державній атестації випускників. Нерідко практики запрошуються до проведення бінарних аудиторних занять, а курсанти беруть участь в тактичних учіннях разом із діючими військовослужбовцями НГУ. Усе перелічене, безумовно, сприяє впливу на свідомість того, хто навчається, і має враховуватися при дослідженні даної теми.

Список використаних джерел

1.Закон України «Про Національну гвардію України» від 4 листопада 1991 р. № 1775—XII (втратив чинність). 2.Закон України «Про Національну гвардію України» від 12 березня 2014 року. 3.Закон України «Про розформування Національної гвардії України» від 11 січня 2000 року № 1363-XIV (втратив чинність).

О. Р. Алексєєва

СОЦІАЛІЗАЦІЯ ОСОБИСТОСТІ В РЕГІОНАЛЬНОМУ ПОЛІКУЛЬТУРНОМУ СЕРЕДОВИЩІ

На сучасному етапі головним завданням освітньої системи в Україні є виховання формування соціально зрілої, працелюбної, творчої особистості, якій притаманне почуття національної гідності, повага до прав і свобод людини, свідоме ставлення до обов'язків громадянина, який має займати активну життєву позицію в розбудові сучасної демократичної європейської держави. У формуванні означених важливих якостей, розвитку соціальної компетентності важливе місце належить середовищу – усьому тому, що оточує дитину від народження до кінця життя, починаючи з сім'ї, шкільного колективу й завершуючи середовищем соціальним, у якому вона народжується і яке створює умови для її розвитку й виховання.

Однак нині особистість уже є членом не тільки власної родини або певного мікросередовища. Вона має ідентифікувати себе як громадянина держави, представника певного етносу, регіону країни, континентального простору та людства загалом, який відповідає за те, що відбувається в соціальному всесвіті. До того ж кількість соціальних груп, до яких може входити особистість, досить значна: від сімей, груп однолітків, виробничих колективів, формальних і неформальних об'єднань до спільнот, згуртування яких відбувається завдяки дозвіллевим уподобанням, та тих, що утворюються в новітніх інформаційних умовах (інтернет-спільноти). Водночас людина є представником певного соціокультурного регіону, який має величезне значення для етнічної, соціальної ідентифікації, свідомого її розвитку як члена культурної спільноти й реалізації себе як громадянина – активного суб'єкта

соціальних відносин. Тому полікультурне середовище є безпосереднім і впливовим чинником формування вищезазначених актуальних на сьогодні якостей особистості.

Шлях соціальної адаптації особистості в полікультурному середовищі – у діалозі культур – не лише зовнішнє загальнокультурне явище, а і внутрішній діалог, що переживає особистість [2]. Однак у нашій країні регіональне соціально-культурне середовище тільки усвідомлюється як міцний фактор соціалізації, завдяки плідному існуванню в якому особистість має адаптуватися, інтегруватися та стати на шлях індивідуалізації в соціальному просторі.

«Особистість» - категорія соціальна, це онтогенетичне набуття людиною соціального досвіду, результат складного процесу її соціального розвитку. Основними психічними рисами особистості є: ступінь сформованості психічних властивостей та якостей; свідомість, самосвідомість та індивідуальність; активність, що проявляється в певній діяльності, саморегулювання; введення в систему суспільних відносин [2, с. 24].

У сучасних дослідженнях проблема соціалізації особистості розглядається в різних аспектах: філософському (О.Асмолов, С.Батенін, С.Дмитрієва, М.Каган, М.Лукашевич, В.Москаленко), психологічному (В.Куєвда, Р.Немов, М.Смирнов, В.Шубинський) та педагогічному (В.Андреєнкова, Л.Гордін, Н.Заверико, І.Зверєва, А.Капська, М.Касьяненко, Л.Коваль, І.Кон, Л.Міщик, А.Мудрик, Р.Пріма, С.Хлебик, С.Савченко, С.Харченко).

Соціалізація розуміється як процес соціальної адаптації, пристосування особистості до середовища шляхом засвоєння заданих суспільством норм, правил, але це процес двобічний. З одного боку, людина набуває соціального досвіду, цінностей, норм, настанов, правил поведінки, властивих певним соціальним групам і суспільству, до яких належить, тобто вступає в систему соціальних взаємин. А з іншого – це процес активного відтворення нею системи соціальних зв'язків за рахунок її активної діяльності, активного входження в соціальне середовище [1,с.267]. Соціалізація індивіда відбувається під впливом об'єктивних і суб'єктивних детермінант. Діяльність, спілкування і самосвідомість, взяті разом, розкривають сутність соціалізації.

Особистість не може існувати поза соціальною діяльністю. Тільки включаючись у процес історичної практики, індивід проявляє соціальну суть, формує свої соціальні якості, виробляє ціннісні орієнтації. Активне залучення людини до надбань національної культури, прищеплення загальнолюдських цінностей, розвиток моральності, толерантності, гуманізму сприяє не лише пробудженню національної самосвідомості, а й її духовному зростанню.

Полікультурне середовище впливає на особистість та формує її. Інтеграційні, політичні та економічні процеси, що відбуваються в сучасному світі, актуалізують полікультурне виховання.

Ідея полікультурності стала предметом наукового дослідження на початку ХХ ст. Л.Гурлітт, Ф.Гансберг, Р.Шанпельман у це поняття включали етнічну та світову культури, що сприяють розвитку загальнолюдської свідомості і стверджують ідею про єдиний світ, що не допускає уніфікації культур. Полікультурність, на їх переконання, пов'язана зі свободою духовного розвитку особистості народу : людина не може глибоко і свідомо оволодіти культурою, якщо йому нав'язують чужі ідеї і погляди, якщо не забезпечується розвиток його природних сил і здібностей [5,с.39].

Проблеми полікультурної освіти і виховання досліджували російські вчені Б. Вульфсон, О.Гаганова, А.Джуринський, Н.Зінгер, З.Малькова, Ю.Манжосова. В українській педагогіці певні аспекти цієї проблеми проаналізовано у працях Я.Гулецької, В.Жуковського, О. Заболотної, М. Красовицького, О. Литвинова, О. Гуренко. Проблемам міжкультурної взаємодії присвячено роботи І. Бега, О. Бондаревської, В. Біблера, А.Валицької, П.Щедровицького тощо.

Під терміном «полікультурне виховання» громадян, розуміють усвідомлення окремими особистостями багатогранної світової культури, що складається з різноманітних унікальних і неповторних цінностей з одночасним збереженням своєї національної ідентичності [4,с.10].

Донбас як модель полікультурного середовища являє собою аналог реальних рішень морально-правових та розумово-діяльних відносин, які виникають в сумісній життєдіяльності, освіті, спілкуванні, праці, осіб, різних за культурою, віросповіданням, національністю тощо. Системоформуючим компонентом моделі постає єдина морально-правова основа самореалізації особистості в полікультурному середовищі.

Функції полікультурного середовища Донбасу: 1) підготувати молоде покоління до життя в умовах багатонаціонального суспільства; 2) сформувати навички спілкування та співробітництва із людьми різних національностей; 3) забезпечити реалізацію прав і свобод громадян у процесі їх особистісного розвитку; 4) створити простір правової культури на Донбасі; 5) стимулювати розвиток морально-правової самосвідомості кожної людини.

Змістовними компонентами, що забезпечують соціалізацію учнів на Донбасі, виступають різні види сумісної морально-правової діяльності: 1) інформаційно-пізнавальна діяльність, що забезпечує оволодіння цінностями прав і свобод особистості, світової та національної культури; 2) патріотична діяльність (участь у громадських акціях, актах милосердя), накопичення досвіду гуманних відносин між людьми, участь у самоуправлінні, розробці та здійсненні соціальних проектів у районі; 3) духовно-творча діяльність (розвиток інтересів, здібностей, творчого потенціалу особистості); 4) соціально-трудова діяльність, яка забезпечує процеси соціалізації та професійного самовизначення, утворюючи можливості для прояву особистості, її прав і свобод, культивує здоровий спосіб життя, попереджуючи прояви асоціальної поведінки.

Усе це спрямовано на формування толерантної особистості, законослухняної, працелюбної, гуманної, яка зможе у будь-якій ситуації запобігти конфліктам, зробити моральний вибір у складній життєвій ситуації.

Список використаних джерел

1. Андреева Г.М. Социальная психология : учеб. для высш. учеб. заведений / Г.М.Андреева. – 5-е изд., испр. и доп. – М. : Аспект Пресс, 2003. – 364 с. 2. Божович Л. И. Психологические закономерности формирования личности в онтогенезе / Л. И. Божович // Вопросы психологии. – 1976. – № 6. – С. 22 – 26. 3. Гуренко О. І. Соціально-педагогічна робота в полікультурному суспільстві : навч. посіб. для студ. ВНЗ / [О. І. Гуренко]; за ред. К. О. Баханова. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://issuu.com/tempusua/docs/gurenko_soc-ped. 4. Нові підходи до історичної освіти в умовах багатокультурного суспільства : навч. посіб. для студ. ВНЗ / [К. О. Баханов, С.С.Баханова, Є. В. Більченко та ін.] ; за заг. ред. К.О.Баханова. – Л. : ЗУКЦ, 2012. – 164 с. 5. Саух П.Ю. Модель полікультурної освіти як соціальної інновації в контексті реальних процесів міжкультурної взаємодії / П. Ю. Саух. // Креативна педагогіка. – 2011. – № 4. – С.39–40.

О. М. Коптєва

РОЗВИТОК ОСОБИСТІСНО-ПРОФЕСІЙНИХ ЯКОСТЕЙ УЧНІВ ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

У мінливих умовах сьогодення ефективна професійна діяльність можлива за умови наявності фахівця-професіонала, який активно і творчо буде працювати з оптимальними психологічними витратами, володітиме засобами самовираження і саморозвитку в професійній діяльності. Це, в свою чергу, зумовлює необхідність підвищення якості підготовки майбутніх фахівців, її орієнтацію на розвиток особистісно-професійних якостей, адекватних вимогам сучасності.

Цей процес передбачає активізацію пошуків оптимальних форм навчання в професійно-технічних навчальних закладах. Концептуальні положення щодо